

Nora daramate Nafarroa?

Orain bizpahiru hilabete, Iruineko kontseilarigaiak* gogorki haserretu ziren. Itxuraz, kontseilarigai zèn Urmeneta jauna, ez zen legezkoa. Hala zioten haren kontrakoek. Geroztik, kontpontzeko omen dago arazoa. Baina, itxura horien azpitik, politika talde erdi ofizialen arteko burruka ei* da. Urmeneta jaunaren garai bateko lana ezaguna da (urte askotan Iruineko alkate izan zen), eta, guti-asko, haren gerorako asmoak ere bai.

Egun hauetan, hor azpitik dabilen eztabaida (politika taldeen mokoka* bizia) argitara irten* da berriz. Iruineko Udaletxean,* hain zuzen, eta Nafarroako Unibertsitatea tarteko dela. Hor dugu, beraz, minaren mina, aspaldixkotik oso gaiztotua baitator Unibertsitatearen zauria.

Kontseilariak oso bero ibili omen dira Udaletxean. «Unibertsitari* Hiri»rako lurrak desjabetu eta erosteko proposamena onhartua izan zen urtarrilaren* 24ean; baina eztabaida ez da sortu desjabetuzaren* arazoan. Unibertsitateak zabaldu beharra daduka, eta horretarako erraztasunak emateko prest dira denak.

Eztabaidaren gako beste nonbait dago. Kontseilari batzuen ustetan, lurrak desjabetu eta Unibertsitateari eman beharko litzaizkioke, lurren jabetasun osoa Ikastetxe haren eskuetan utzirik. Honela, Udaletxearen egitekoa, lurrak desjabetzean bukatzen da. Beste kontseilari taldearen eritziz, ordea, lur desjabetuok* Udalaren nahiz Diputazioaren menean iraun beharko lukete, lurren usarioa Unibertsitatearen eskuetan geratzen dela.

NAFARROA ETA AGINTE BIDEAK

Gure ustez, problema serio bat dabil zezenketa horren azpi izkututik.* Nor da edo nor izanen da, etorkizunean, Nafarroako Unibertsitatearen jabe? Nafarroa ala Nafarroatik kanporako lanean ari den lagunarte bat? Iruineko Udaletxeak eta Nafarroako Diputazioak nola eta zer medioz segurtatu behar dute, Nafarroarentzako asmatu eta sortu zèn Unibertsitatea? Edo eta nork agindu behar du, instituzio horiek Unibertsitateari eman dizkioten diruen gain? Dirua emateaz aparte eta ondoren, Nafarroako Diputazio eta Udaletxeak ba dutea* deus* esatekorik, Nafarroak behar eta nahi lukeen Unibertsitatearen kultur politikaz?

Ikus daitekeenez, aginte politikoaren lehiaketa bat da hau. Eta, sokatira horretan, nor baliatzen da nortaz? Zer da Nafarroa «bere» Unibertsitatean, jabe ala morroin?

Nafarroaren kultur bideen jabetza dago hauzitan. Orain hogeitsu urte, instituzio on bat ukan* zuten Nafarroan, eta geroztik elkar lagundu* ere egin dute Nafarroak eta Opus Dei-k. Unibertsitatean, egin da lan, eta ez dena txarra, ez eta ona ere. Ikastetxe horrek, histori abagadune* bakoitzean, eman du bere nolabaiteko erantzuna. Baina beti izan ditu inguruan (barnean ez da izan hain posible) bere tentsioak.* Nafarroan eta Elizan indar berriak eta pentsamolde berrituak pizkortu diren neurrian, tentsio horik geroz eta indartzenago ari dira.

Hasera* haseratik, Iruineko Goi Ikastetxe horrek bere baitan* du antinomia nagusi bat: Nafarroako Unibertsitate izan nahi zèn Ikastetxea, mundu osorako mesianismo batekin ari den Eliz Lagunarte baten eskuetan gelditu da. Eta, horrela, geroz eta nabarmenago agertzen zaigu horko sokatira hori: norako lan egin behar du Ikastetxeak, Nafarroarako ala Keniarako?

Ba dakigu, noski, guk ere, Unibertsitate orok* mundu zabalera begira lan egin behar duela. Nola ez? Baina erantzun horrek ere ba du bere kontraerantzuna. Eta asko dira Nafarroan, dirudienez, kontraerantzun hori dakitenak.

EUSKAL HERRIA ETA UNIBERTSITATEA

Euskal Herriak bere Unibertsitatea egiteko daduka oraindik; eta askotan galdetu diogu geure buruari, ea nondik bultza genezakeen ideia hori aurrera. Iruineko Ikastetxeak eman lezake —horretan itxaropide* handirik ez badugu ere— etsenplu ederrik franko.

Orain artean egin duena, liburu sail bat ahantzi gabe, ez da izan izugarria. Agian,* Ikastetxe haren gidari direnengan, Euskal Herria izan ere ez delako. Ez genuke, noski, euskal katedra bat edo beste ba dela han ahantzi nahi. Ez horixe.

Euskal Herri osoari falta zaiona, Nafarroari oso osorik zor zaio, dirua ere jarrita baitu, joan diren urteetan. Eztabaida horiek diotenez, Iruineko Udaletxean bat baino gehiago da, Unibertsitate hartaz nahiko zalantza duena.

Urteak joan, urteak etorri, nafar dexentek* ikusi du eta galdetu du dagoeneko,* dadukaten Unibertsitate hori ez ote den gertatu zeharbide engainagarri bat. Beharbada, ikastetxe horren «interesak» ez daude Nafarroan. Eta —okerrago izan litekeena— ezin litezke egon ere.

NAFARROA ETA OPUSTARRAK

Nafarroako Unibertsitatea Eliz Lagunarte batena da (ez dut uste, oraingoan bestetako eskapabiderik izango denik: Opustar bakoitza bere aldetik, kasualitatez elkartuta, egindako zerbait dela esango zaigun). Eliz Lagunarte horrek elkarte bezala hartu zuen eta daduka Ikastetxearen ardura, José M. Escrivá de Balaguer Monsinorea Kantzelari Nagusi dela. Baina Eliz Lagunarte batena izatea gaitzerdi litzateke, oraindik, geure gaurko ezbehar gordinetan erdi itoan gabiltzala.

Ba dirudi, azken urteotan —eta ondokoetan sakondu baidak ez da egingo— Nafarroak jasaten duen pentsaera aldaketa eta Opustarren sentiera aldakaitza ez doazela batera parekide. Jakina denez, Eliz Lagunarte hau, eliztar kontserbakorren babesleku segurua ari da gertatzen. Eta hemendik urte sail batetarako espero litekeen Opustarren aldaketa, oso urruti ikusten da gaurkoz. Izan ere, Jesusen Lagundiak beste jite* berri bat hartu zuenetik, Opustarren artean sortu den kontserbakorren aterpea ez da berehala desegingo.

Horra, bada, gure Nafarroa kinka gogor batean. Nondik eta nola hartuko du Erresuma* Zaharrak bere eskuetan, nafar guztien kultur politika eraman dezakeen Etxe horren agintea? Hainbat Eliz Elkarte ekinbide berrietara ireki denean, gure herrialde zabalena bere kultur jabetasuna galtzeko arriskutan aurkitzen da. Adorerik* izango* ahal dute Nafarroako gizonak, beharreko diren pausoak eman eta etorkizun jatorrago bat pizteko!

Antso AMAIUR

daude, dagoz
dezake, daike
diogu, deutsagu
dizkiote, deutsoez
genezake, geinke
lezake, leike
litzaizkioke, litzakioz
zaigu, jaku
zaio, jako
zioten, inoen, esaten zuten